Saulė URBANAVIČIENĖ

UPYTĖS KAPINYNO TYRINĖJIMAI

LII 1998 ir 1999 m. atliko žvalgomuosius archeologinius tyrinėjimus Upytės kapinyne, Panevėžio r. (paminklas neįtrauktas į Nekilnojamųjų kultūros vertybių registrą). Upytės kapinynas literatūroje plačiai žinomas. 1938 m. Vytauto Didžiojo kultūros muziejaus Priešistorinis skyrius praplėstoje Upytės katalikų kapinių teritorijoje atliko archeologinius kasinėjimus (vadovas P. Kulikauskas). Ištirtas 51 nedeginto mirusiojo kapas datuojamas III–V a. po Kristaus (žr. Kulikauskas P. Upytės priešistorinio kapinyno (Naujamiesčio vls., Panevėžio aps.) tyrinėjimų duomenys, *LA*, V., 1998, t. 15, p. 18–85).

1998 m. žvalgomieji tyrinėjimai vykdyti į ŠR nuo dabartinių kapinių tvoros, aukščiausioje kalvelės dalyje. Šių tyrinėjimų tikslas buvo nustatyti objekto paminkliškumą. Ištirtas 51 m^2 plotas. Rasti dviejų nedegintų mirusiųjų kapai.

Kape Nr. 1 mirusysis palaidotas aukštielninkas, galva orientuotas 40° ŠR kryptimi, ištiestomis palei šonus rankomis. Dešinėje kaukolės pusėje, kaklo vietoje, aptikta spalvotų stiklinių su emaliu karolių apvaros dalis. Ant krūtinės vidurio rasti 2 geležiniai 9,5 ir 11,2 cm ilgio smeigtukai (ylos?).

Apardytame kape Nr. 2 mirusysis palaidotas kniūbsčias, ištiestomis kojomis, galva orientuotas 160° PR kryptimi. Mirusiojo juosmens vietoje rastas geležinis 5 cm ilgio smeigtukas.

Kapai datuojami V a.

1999 m. žvalgomieji tyrinėjimai buvo tęsiami toliau į ŠR nuo dabartinių kapinių tvoros, parko teritorijoje. Ištyrus 75 m^2 plotą, nei kapų, nei radinių neaptikta.

Saulė URBANAVIČIENĖ

Excavations in Upytė cemetery

The LIH excavated the area of 126 m^2 of Upytė cemetery (Panevėžys district) in 1998-1999. Two inhumations with burial items were unearthed. They date to the 5th century.

Ilona VAŠKEVIČIŪTĖ

LINKUVOS (VAIŽGANTŲ) KAPINYNO TYRINĖJIMAI 1999 M.

1999 m. buvo tiriamas Linkuvos (Vaižgantų) kapinynas (Pakruojo r.). Jau nuo XIX a. pabaigos kalvelėje, esančioje į PV nuo miestelio kapinaičių, buvo randama įvairių žalvarinių ir geležinių dirbinių bei žmonių kaulų. 1935 m. paminklas susilaukė „archeologų" dėmesio: čia kasinėjo vietos mokyklos mokytojas su mokiniais. Rasti dirbiniai papuolė į privačias kolekcijas, keletas jų atsidūrė mokyklos muziejuje. Šiandieną tų radinių likimas jau nežinomas.

1968 m. šį archeologijos paminklą lankė LII Archeologijos skyriaus ekspedicija (žr. Tautavičius A. 1968 m. žvalgomosios archeologinės ekspedicijos ataskaita, V., 1968, *LII Rankraštynas*, f. 1, Nr. 258).

1991 m. dar kartą suorganizuota žvalgomoji ekspedicija į Pakruojo r. (žr. Zabiela G., Jarockis R., Girininkas A. Pakruojo r. žvalgomosios archeologinės ekspedicijos ataskaita, V., 1991, *LII Rankraštynas*, f. 1, Nr. 1802). Jos metu buvo aplankytas ir Linkuvos (Vaižgantų) senkapis. Kasinėta nebuvo, tačiau ariamos dirvos paviršiuje surinkti 22 radiniai.

1996 m. LII archeologai vėl aplankė Vaižgantų senkapį (žr. Kvizikevičius L. Linkuvos (Vaižgantų) senkapio 1996 metų archeologiniai žvalgomieji tyrimai, *LII Rankraštynas*, f. 1, Nr. 2613). Šį kartą su metalo detektoriumi buvo patikrinta apie 6 ha teritorija, rasti 38 įvairiems laikotarpiams priklausę radiniai: titnago gremžtukai, lankinių segių dalys, 1661 m. Jono Kazimiero šilingas bei XVII–XVIII a. keramika.

Apie kritišką paminklo būklę buvo informuota Kultūros ministerija. Paminklas įrašytas į ardomų archeologijos paminklų sąrašą.

1999 m. buvo gautas leidimas minėtame paminkle atlikti archeologinius tyrinėjimus. Atvykus į vietą paaiškėjo, jog šiuo metu paminklas nėra ardomas. Minėtoji teritorija neariama, čia kultūrinė pieva. Dirbama tik Š kalvos dalis – ne paminklo teritorija. Kalvą į dvi dalis – Š ir P skiria lauko keliukas. Kapinyno teritorija – apie 200 m skersmens kalvos dalis. Jos centre, aukščiausioje dalyje, auga karklų krūmai ir medis. Į V nuo jų – kalva gerokai žemėja. R kapinyno pakraštį kerta aukštos įtampos elektros linija Nr. 500. Matuojant pirmąją perkasą ši elektros linija, kaip ir miestelio kapinaičių tvora, taps orientyru. Tarp miestelio kapinaičių ir kapinyno įrengtas miestelio